

SVERIGES DÖV HISTORISKA SÄLLSKAP

Utgivare: Sveriges Döva Historiska Sällskap (SDHS)

Utkommer 2-4 gånger årligen och sändes gratis till SDHS medlemmar.

Redaktionskommitté: Per Eriksson.

Layoututförande: Per Eriksson och Göran Andersson.

Ansvarig utgivare: Per Eriksson, Röntmästargatan 85, 702 25 Örebro.

ISSN 1401-9566

• NR 9 •

• ÅRGÅNG 4 •

• NOVEMBER 1998 •

Vännen Robin Holmstedt död

□ Göteborgs och hela Sveriges vän, Robin Holmstedt avled 57 år gammal på midsommardagen den 20 juni. Trots att många visste om hans månadslånga kamp mot sin sjukdom blev det ändå en chock för omgivningen att han nu är borta för alltid. Speciellt under det sista halvåret gick det fort för Robin.

Robin föddes i Stockholm 14 januari 1941. När Robins dövhet upptäcktes flyttade familjen till Göteborg. Där gick han på förskolan för döva. Sedan till dövskolan i Vänersborg under åren 1947-1955. Efter det fortsatte Robin fyra år på fortsättningsskolan för döva pojkar i Vänersborg och blev metallarbetare. Han gick också ett år (1959-1960) på Blockhusudden, Stockholm.

Brett intresseområde

I många år arbetade Robin på verkstads-golvet. Först en kort tid på SKF och sedan på Götaverken 1960-1984. Efter det sadlade han om, gick på vuxenutbildning och blev sedan verksam inom hemjänsen.

Robin hade ett brett intresseområde, bl a dövas föreningsliv av olika slag, döv-historia, vykortssamlande med inriktning på båtar, schack, orienterare, bildande av en antik- och samlarsektion. På senare år utvecklades intresset för Dövas kyrkoråd i Göteborg med bl a kampen för diakonij-tjänsten.

Inom Göteborgs Dövas Förenings (GDF) styrelse utvecklade Robin engagemang för enskilda döva, t ex torsdagskvällarna med ärtsoppa och pannkaka. Hans intresse för dövas äldreomsorg fördjupades och hans engagemang för udda döva utvecklades, t ex homosexuella, transvestiter, utslagna och personer med tilläggshandikapp. I samarbete med GDF och Göteborgs kommun bildades gruppboende för äldre döva och döva med tilläggshandikapp.

Robin Holmstedt.

Inom dövhistoria var Robin påläst. Robin har varit medarbetare till GDF:s jubileumshistoria till 75, 80 och 85 års-häftet. Robin var även med i arbetsgruppen, som skulle utarbeta 90 års historia. Robin var också initiativtagare till Sveriges Dövas Samlarförbunds bildande år 1989, som lades ner 1991.

Oralismens offer

Allt sedan Sveriges Dövhistoriska Sällskaps bildande har Robin hela tiden varit med i styrelsen och kommit med artiklar till SDHS' medlemsblad. Välkänd är Robins internationella kontakter, som har utvecklats mycket berikande.

Genom sin kamp för teckenspråket ville Robin att vi skulle vara rädda om varandra. Dövföreningen skulle vara en plats att träffas och umgås. Robin brukade kalla den olyckliga tiden då teckenspråket var förbjudet i dövskolorna för *Oralismens offer*. Robins motto var att dövhistoria ska tillvaratas för efterkommande.

Begravningsgudstjänsten skedde i Pater Noster kyrkan 9 juli med griftetal av prästen Lennart Gustafsson:

Han älskar havet och båtar, hans sociala kamp för döva, Lettlands döva barn och att Robin nu varsamt överlämnas i Guds händer....

Ulla-Bell Thorin

Dövas historia var Robins stora intresse

□ Detta nummer tillägnas främst vår bortgångne styrelseledamot Robin Holmstedt. En arbetskamrat till Robin har berättat för mig:

- Han trivdes inte när vi arbetade på Götaverken. Men Robin var tvungen att vara kvar där för pengarnas skull.

För min del är det svårt att sia om Götaverken tog Robins liv eller inte? Robin hade en speciell sjukdom, som får mig att undra lite om inte grundorsaken var arbetsmiljön på Götaverken? På den tiden fanns det ju inga skyddsåtgärder när det gällde arbetsmiljö.

Robins stora intresse var att dokumentera allt om dövas historia. 1995 gjorde Robin en bok om döva arbetare på Götaverken. Dokumentationen var viktig när det gällde dövas arbetsliv.

Jag lärde känna Robin i början av 1990-talet. Det var när jag behövde uppgifter till min bok om dövas historia. Ännu närmare lärde jag känna Robin i samband med turbulensen när Sveriges Dövas Samlarförbund lades ner 1991.

Sedan tog Robin initiativet till att bilda ett nytt dövhistoriskt förbund i samband med att vi svenskar deltog i den första europeiska dövhistorie konferensen i Rodez, Frankrike, i juli 1992. Tiden var dock inte mogen just då. Men Robin gav inte upp och var den främste initiativtagaren till ett upptaksmöte i Växö i januari 1993. Då bildades en interimgrupp med Robin som deltagare.

Pia Renner har berättat:

- När ett antikvariat dök upp på vägen till Västanvik, så var det obligatoriskt att stanna och titta. Affärsinnehavarna hälsade överallt Robin välkommen som en stamkund.

Interimgruppen fortsatte sitt arbete, som ledde till Sveriges Dövhistoriska Sällskaps (SDHS) bildande på Manilla-skolan i oktober 1993. Där blev jag plötsligt medveten om vykortens betydelse för Robin. Han frågade då mig när ett vykort med svenska handalfabetet är tryckt?

Efter Robins bortgång har jag besökt hans livskamrat Anna-Lisa Niemi. De två delade på vykortsintresset. SDHS har nu fått Robins samling av vykort när det gäller dövanknytning. Tanken är så småningom att utge Robins samling i bokform. Tack Robin för din tid inom SDHS! Din insats när det gäller dövhistoria ska vi ta tillvara och utveckla vidare!

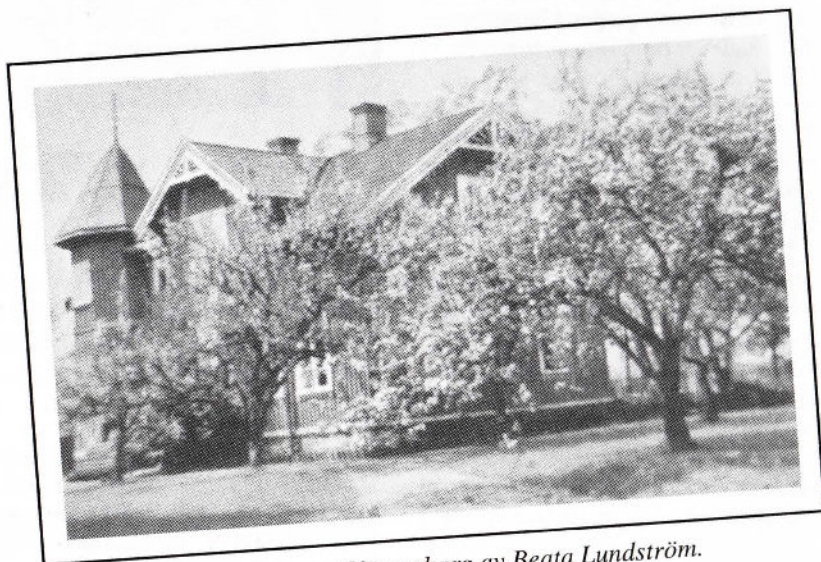
Per

Dövskolan, Hjorted före 1906, Robin Holmstedts samlingar.

Dåvarande Trundögården, SDR, av Beata Lundström.

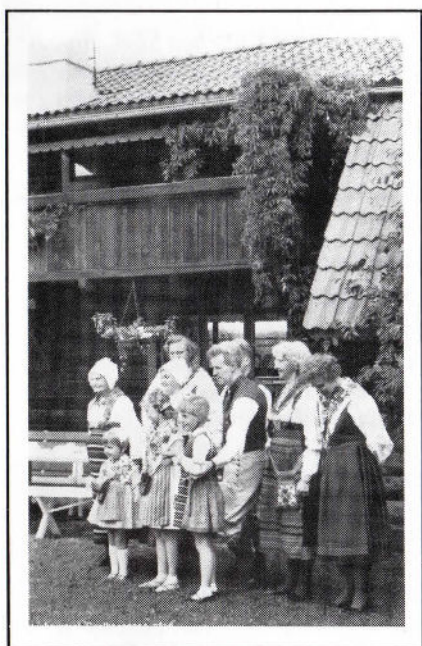
Nedlagda Öxneredhemmet, Vänersborg av Beata Lundström.

Gam berä

Döfstum-Stina

la vykort
ttar...

Carlborgsons Gård 1962, Robin Holmstedts samlingar.

Döfstumstina,
Norrländskan

□ I tidningen "Norrländskan" 2, sommar i Norrbotten och Lappland" 1995 hittade Robin Holmstedt beskrivningen av en mycket konstnärlig "Döfstum-Stina". "Christina Margareta Larsdotter föddes 1842 i Utterträsk, döfstum sedan födseln likt systern Marta Sofia".

Stina gjorde komplicerade och vackra mönster på tyg, som spreds från Arvidsjaur ända ner till Piteå. Inget av Stinas trycksaker finns kvar. Men 33 st av Stinas stämpelar finns bevarade på fornminnesföreningen i Arvidsjaur. Föreningen har låtit trycka upp hennes mönster på gardiner och paradhandduk i gamla prästgårdens kök.

I mikrokort från SVAR/Ramsele har jag kontrollerat uppgifterna om Stina. Fakta: Föräldrarna var Lars Jonsson, född 1806 och modern Anna Greta Johansdotter, född 1810. Stina Greta född 1842 och systern Marta Sophia född 1843.

1854 skrev prästen i samband med husförhållningsbesök om Stina och Marta som "Dumbe". Under samma period tog fadern efternamnet Utterström. Fadern var då ensam nybyggare i Utterträsk, strax utanför Arvidsjaur.

I nästa husförhållningsbok från åren 1863-1874 har en annan präst skrivit "döfstum" om de två systrarna. I svenska språket kom ordet "döfstum" från Tyskland till Sverige omkring 1799. Alltså tog det 64 år innan det nådde ända upp till Arvidsjaur.

Stina har haft förhör av prästen och fick vara med på nattvarden fastän hon inte var konfirmerad. Stinas döve syster Marta födde ett oäkta barn 24/8 1877 med namnet Martha Lovisa. Tyvärr dog systern under samma år. Kanske var det i samband med födseln av sin oäkta dotter? Då var systern 35 år gammal.

1877 dog fadern och Stinas bror Carl Jonas tog över gården som bonde. 1885 fick Stina bra betyg vid husförhöret; "bra begrepp" vilket visar att hon kunde katekesen och guds bud. 1920 dog Stina Greta Utterström på grund av kräfta i magen och var då födorådstagare. Det innebär att hon fick bo kvar på gården under sin återstående livstid med fri kost och logi.

Per

Källor:

- Döfstum-Stina, Norrländskan 2, 1995.
- Microfiche, SVAR/Ramsele.

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen på baksidan (ej adressidan)

Återsändningsadress

SDHS, c/o Eriksson
Räntmästargatan 85
702 25 Örebro

RECENSION

Den Gemen- samma Kraften

Sveriges Dövas Riksförbund 1922-1997
Av Beata Lundström

□ Boken skildrar bl a kongresser, demonstrationer, eftersom gemensam kraft och kultur föds ur gemensamma upplevelser, växer när många döva samlas och utvecklas när man gemensamt tar ställning i viktiga frågor. Detta gäller inte enbart inom landet; dövas internationella kontakter och förbundets internationella åtaganden har en imponerande bredd.

Boken berättar dels Sveriges Dövas Riksförbunds 75-åriga historia och dels ger den värdefulla sammanställningar av fakta t ex om när samhället försökte utrota ordet döv, om hur och varför man firar Dövas Dag och om dövbegreppen i teckenspråket samt om de ständiga försöken att få TV-programmen mer tillgängliga. Så står det på baksidan av boken.

Beata Lundström har haft en referensgrupp som bestod av Kent Bengtsson, Per Eriksson, Tomas Hedberg, Lars Kruth och Ulla-Bell Thorin.

Boken innehåller rikt med fotografier, t ex från de olika kongresserna och demonstrationer, som är milstolpar i SDR:s och dövas historia. Lika roligt är det också att få se hur förbundets emblem och fanor har

sett ut genom årens lopp. Boken innehåller också en historik över förbundets tidning, vilket är roligt att läsa. Boken ger en bra bild över förbundets historia men det saknas kanske intervjuer med flera döva som varit aktiva i SDR. Deras berättelser kom inte med i boken, vilket är beklagligt. Dock har arbetsgruppen gjort ett gediget arbete.

Man får hoppas att det kommer flera

böcker om SDR:s historia i framtiden för jag tror att det finns mycket mera att berätta om SDR i gångna tider.

Anneli Örlegård

Boken finns att köpa hos SDR, Box 300, 793 27 Leksand. Enligt meddelande från Talboks- och Punktskriftsbiblioteket i februari månad skulle boken framställas boken som talbok.

Dövas Historia del 1

är nu översatt till engelska med titeln

The History of Deaf People, A Source Book

Hårt bokomslag, med formatet 23x19 cm, 128 sidor och 72 bilder. Pris 200 kr/ex plus moms och frakt.

Tag kontakt med

Daufr, c/o Per Eriksson, Räntmästargatan 85, 702 25 Örebro.

Texttel 019/18 93 83, fax 019/12 53 02.

E-mail daufr@hotmail.com

Styrelse 1997-99 för Sveriges

Döv Historiska Sällskap:

Per Eriksson, ordf och kassör

Anneli Örlegård, sekreterare

Ulla-Bell Thorin, ledamot

Robin Holmstedt (avliden), ledamot

Tomas Hedberg, ledamot

Postmottagare:

c/o Eriksson

Räntmästargatan 85

702 25 Örebro

Medlemskap för enskilda 100:- och

organisationer 250:-/år. Tidningen

utsändes gratis till alla medlemmar.

Pr 85 41 21 - 1.